

V Bruseli 25. mája 2022
(OR. fr)

9523/22

SOC 315
EMPL 210
ANTIDISCRIM 52
EDUC 194
SAN 319
ECOFIN 509
GENDER 70
JAI 759
COMPET 407
DIGIT 106

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím – <i>diskusia o smerovaní</i>

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku predsedníctva k uvedenej téme určenú na zasadnutie Rady EPSCO, ktoré sa uskutoční 16. júna 2022.

Diskusia o smerovaní: „Prístup osôb so zdravotným postihnutím na trh práce“

Podkladový dokument

Odhaduje sa, že pätina obyvateľstva EÚ (v súčasnosti takmer 87 miliónov ľudí) má nejakú formu zdravotného postihnutia. Európska únia a všetky jej členské štáty sú zmluvnými stranami Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD). Na túto dôležitú zmluvu, ktorá pre EÚ nadobudla platnosť v januári 2011, postupne nadviazali viaceré stratégie vrátane európskej stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030, ktorá vychádza z Európskeho piliera sociálnych práv¹.

Napriek pokroku, ktorý sa dosiahol v posledných desaťročiach, ľudia so zdravotným postihnutím stále čelia mnohým prekážkam v prístupe k svojim právam a samostatnosti. EÚ sa v rámci novej európskej stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 zaviazala, že zintenzívni svoju činnosť na podporu týchto osôb. Ministerská konferencia o otázkach zdravotného postihnutia, ktorú zorganizovalo francúzske predsedníctvo Rady Európskej únie 9. marca 2022 v Paríži, poskytla príležitosť na výmenu názorov, pokiaľ ide o zlepšovanie prístupnosti a prístupu k právam a na vykonávanie európskej stratégie na roky 2021 – 2030.

¹ Zásada č. 17: Ľudia so zdravotným postihnutím majú právo na podporu príjmu, ktorý zaručuje dôstojný život, na služby, ktoré im umožnia zapojiť sa do trhu práce a života spoločnosti, a na pracovné prostredie prispôbené ich potrebám.

Prioritou politiky Únie v oblasti zdravotného postihnutia je **integrácia a rozvoj osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce**. Smernicou Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, *ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani*, sa zaviedla koncepcia **primeraného prispôsobenia**, ktorou sa vyžaduje, aby zamestnávateľa prispôbili pracovisko osobám so zdravotným postihnutím. Okrem toho sa v článku 27 UNCRPD zakotvujú práva osôb so zdravotným postihnutím v oblasti práce a zamestnávania, a to najmä možnosť žiť sa slobodne zvolenou prácou alebo prácou prijatou na trhu práce a v pracovnom prostredí, ktoré je otvorené, začleňujúce a prístupné osobám so zdravotným postihnutím.

Komisia predloží v roku 2022 balík opatrení na zlepšenie vyhliadok osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce. Tento **balík opatrení v oblasti zamestnanosti** je hlavnou iniciatívou stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 a hlavné línie tohto projektu boli predstavené na konferencii 9. marca 2022. Jeho cieľom je zlepšiť vyhliadky týchto osôb na trhu práce a vzťahuje sa na šesť oblastí politiky, a to aj prostredníctvom spolupráce s európskou sieťou verejných služieb zamestnanosti, sociálnymi partnermi a organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím.

Týmito opatreniami sa poskytnú usmernenia a podporí vzájomné učenie, pokiaľ ide o posilňovanie kapacít služieb zamestnanosti a integračných služieb, podporu vyhliadok na zamestnanie prostredníctvom pozitívnych opatrení a boja proti stereotypom, zaistenie primeraných úprav, zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a systémov pracovnej rehabilitácie v prípade chronických chorôb alebo nehôd, skúmanie kvalitných pracovných miest na chránených pracoviskách a cesty k otvorenému trhu práce. Balíkom sa členské štáty podporia pri vykonávaní príslušných usmernení v oblasti zamestnanosti prostredníctvom európskeho semestra.

Na vnútroštátnej úrovni zaviedli viaceré členské štáty **právne povinnosti a stimuly** na podporu zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím. Iniciatívy zamerané na zamestnávateľov zahŕňajú povinné prahové hodnoty zamestnanosti pre osoby so zdravotným postihnutím, vypracovanie ročných plánov rozmanitosti s merateľnými cieľmi a pravidelným hodnotením, finančnú podporu na primerané prispôsobenia, daňové úľavy a iné finančné stimuly, najmä pre MSP, a podmienky účasti na verejnom obstarávaní. Medzi ďalšie iniciatívy patrí vytváranie prispôsobených pracovných miest, najmä v oblasti sociálneho a solidárneho hospodárstva, náborové postupy a prispôsobené podporné opatrenia pre uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím.

Napriek významnému pokroku je zamestnanosť osôb so zdravotným postihnutím v EÚ stále hlboko pod úrovňou svojho potenciálu. V roku 2021 bolo zamestnaných len 50,8 % týchto osôb v porovnaní so 75 % osôb bez zdravotného postihnutia. 37,6 % osôb so zdravotným postihnutím bolo neaktívnych v porovnaní so 17,6 % osôb bez zdravotného postihnutia. 28,4 % osôb so zdravotným postihnutím bolo ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v porovnaní so 17,8 % osôb bez zdravotného postihnutia a len 29,4 % osôb so zdravotným postihnutím dosiahlo stredoškolský stupeň vzdelania v porovnaní so 43,8 % osôb bez zdravotného postihnutia².

Budovanie inkluzívnejšieho trhu práce prispeje k dosiahnutiu európskych cieľov v oblasti zamestnanosti do roku 2030 (cieľ 78 % miery zamestnanosti do roku 2030 stanovený v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv). V kontexte pretrvávajúceho nedostatku pracovných síl a nerovnováhy v oblasti zamestnanosti je zvyšovanie účasti nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, naďalej dôležitým nástrojom inkluzívneho a udržateľného rastu a rovnosti.

² Zdroj: Eurostat.

Účinnosť politik zamestnanosti pre tento segment obyvateľstva si vyžaduje zamyslenie sa nad koncepciou zdravotného postihnutia obsiahnutou v Dohovore Organizácie Spojených národov a dosiahnutie rovnováhy medzi všeobecným právom a osobitnými opatreniami.

Súčasnú nízku mieru zamestnanosti možno vysvetliť viacerými faktormi, medzi ktoré patria nerovnosti v prístupe k vzdelávaniu a odbornej príprave, prevládajúce predsudky o nižšej produktivite týchto osôb, náklady (skutočné alebo domnelé) na primerané prispôsobenia, nedostatočné znalosti o možných primeraných prispôsobeniach, slabé pôsobenie ľudských zdrojov v podnikoch, ako aj nižšia úroveň odbornej prípravy osôb so zdravotným postihnutím v porovnaní s celkovou populáciou a ťažkosti pri identifikácii osôb so zdravotným postihnutím s požadovanými zručnosťami.

Zvýšenie miery zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a zníženie rozdielov v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia zostáva výzvou pre všetky členské štáty, čo si vyžaduje opatrenia na viacerých úrovniach, a to najmä rozvoj **prístupnosti a primeraného prispôsobenia**, ktoré zohľadňuje individuálne potreby, **získavanie zručností** zo strany osôb so zdravotným postihnutím v súlade s potrebami trhu vrátane zručností súvisiacich so zelenou a digitálnou transformáciou, **investície** do intervenčných služieb od raného detstva, inkluzívne a dostupné vzdelávacie rámce a programy celoživotného vzdelávania a prepojenie medzi vzdelávacím cyklom a začlenením do zamestnania.

V tejto súvislosti sa navrhuje zamerať diskusiu na dva body:

1. Odstránenie prekážok zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím a podpora ich akceptácie zo strany pracovného kolektívu

Je pravdepodobnejšie, že právne povinnosti a stimuly pre zamestnávateľov dosiahnu svoje ciele, ak ich bude sprevádzať pozitívna vízia, ktorá oceňuje prínos rozmanitosti vo všeobecnosti, a najmä zdravotného postihnutia, k výkonnosti.

- Ako môžeme spolupracovať a koordinovať svoje kroky so všetkými zainteresovanými stranami vrátane zamestnávateľov, pracovných skupín, sociálnych partnerov a služieb zamestnanosti a integrácie, aby sme rozptýlili predsudky o tzv. neúnosných nákladoch na primerané prispôsobenia, zvýšili informovanosť o takýchto prispôsobeniach a pomohli podnikom pri ich zavádzaní?
- Ako môžeme spolupracovať pri stanovovaní cieľov na zníženie rozdielu medzi mierou zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a osôb bez zdravotného postihnutia, ako sa uvádza v európskej stratégii v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030?

2. Prijímanie účinných opatrení na podporu integrácie osôb so zdravotným postihnutím do trhu práce

Nové technológie a digitalizácia, ak sa sprístupnia, môžu ponúknuť nové príležitosti na podporu osôb so zdravotným postihnutím smerom k získaniu zamestnania počas celého ich života tým, že poskytnú digitálne nástroje, ktoré sú nevyhnutné pre ich samostatnosť, ale aj tým, že odstránia prekážky brániace ich odbornej príprave a zamestnaniu.

- Aké podporné programy sú v tejto súvislosti zavedené na vnútroštátnej úrovni?
- Ako možno uľahčiť prechod z chránených dielní a odbornej prípravy na konkurenčný trh práce, najmä prostredníctvom nových technológií?
- Ako môže Únia podporiť členské štáty v týchto oblastiach?
